

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.3, oktober 2013

Ændret i version 1.17, juni 2021

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Ændret i version 1.17, juni 2021

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1808 (SJ: 97)

Andre udgaver

US *Udvalgte Skrifter* 1

PS *Poetiske Skrifter* 2

Teksten er etableret af Jon Tafdrup

Punktkommentarer og tekstredegørelse er skrevet af Jon Tafdrup, redigeret af Klaus Nielsen og Vibeke A. Pedersen

Indledning er skrevet af Jon Tafdrup, redigeret af Klaus Nielsen og Stine Holst Petersen

Tilsyn ved punktkommentarer dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

Tilsyn ved indledning dr.phil. Johnny Kondrup

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[[A:1] |US:374 |PS:3

Indbydelse

til

Gamle Nordens Venner

af

Nik. Fred. Sev. Grundtvig,
Kandidat i Theologien.

Jeg offerer mit Liv og min Kraft til at reise
Paa Hedenolds Gravhøi en *talende* Sten,
Med Runer ombeltet, saa høit den skal kneise
Paa *Valhals* Ruiner og *Kæmpernes* Ben,
Om *Nornerne* unde mig Livet at friste,
Om *Odin* mig lærer de Stave at riste,
Saa dybt dem at grave med Sands og med Kraft.

København, 1808.

Trykt hos Andreas Seidelin,
store Kannikestræde No. 46.

[A:2]

[A:3][US:375] Tiden som et *Heelt*, bærer Præg af det Høiere, hvorfra den udstrømmede; men alle *Tidsaldere* bære det derfor ikke lige *tydeligt*, saalidet som Guds Billede, hvori *Menneskearten* er skabt, aabenbarer sig lige klart i hver *Enkelt*. Ligesom nu et Blik paa Sjeniet forsoner os med Menneskearten og indgyder det Haab, at de, som have Grundprincip tilfælles med *ham*, ei kunne være *uopreiselig* sjunkne; saaledes skal ogsaa et Blik paa de store Tidsaldere forsone os med Tiden, hvor betydningsløs eller ussel end den Form er, under hvilken den viser sig for os. Jeg frygter slet ikke for at anvende [A:4] dette paa *gamle Norden* og paa den Tidsalder hvori *vi* leve. Meget vel ved jeg, hvad Man sædvanlig indvender herimod, at nemlig de svundne Tidens Glands ei er deres egen, men borget af Fjernheden, da det Almindelige og Slette er bortskyllet af Tidernes Strøm og kun det Fortræffelige *idealiseret* blevet tilbage. Tog jeg blot Hensyn til Brugen jeg her vil gøre af hin Hovedsætning, da kunde jeg gerne indrømme dette; men jeg kan *ikke*, fordi jeg troer det grundet paa en *aldeles vrang* Be[PS:4]skuelse. At Man i det gamle Norden, som i enhver Tidsalder, tilfredstillede Naturens upoetiske Nødtørft og vanhædedes ofte i det Enkelte af meget frastødende Træk, kan vi, ogsaa uden at raadspørge Historien, vide med den samme uimodsigelige Vished, som at *Homer* baade spiste og drak og havde sine svage, ja maaske slette Sider og Øieblikke som hvert andet Menneske. Vilde nu Nogen fremstaa og sige enten om *Homer*, eller hvilket som helst almenerkendt Sjeni, at det kun var Aarenes Mængde mellem [A:5] ham og os, som han havde at takke for vor Beundring, da vilde vi udle ham, og dog høre vi ganske andægtige til, naar Man fortæller os noget Saadant om de gamle Tider. Vildfarelsen har aabenbar sin Grund deri, at Man beskuer Tidsalderens *Optrin* men ikke dens *Aand*, og at Man gør sin egen

Tidsalder til Maalestok. For den uindtagne Tænker ville disse [|US:376](#)Vink være nok til at godtgøre, med hvad Ret jeg kalder det gamle Norden *stort*, og for Andre nytter Udførlighed ei, om end her kunde være Sted for den.

End en Indvending maa jeg gaa imøde, den nemlig, at maaske dog enhver Tidsalder, saaledes beskuet i sin Aand, maatte være lystelig at skue; og at det kun er Hverdagslivet og de nødvendige Ujævnheder, som vi med Føie glemme ved Beskuelsen af de svundne Tider, men som i vor egen Tid tilslører dens Aand for os. Ogsaa dette kunde jeg, ligesom det Forrige, indrømme under *samme* Be|[A:6](#)tingelse, men kan *ikke* af samme Grund. At den samme Straalekrands ei omvinder *alle* de svundne Tidsalderes Urner skønt vi se dem under *samme* Betingelser, og at deres Glands ingenlunde vokser og svinder i samme Forhold, som deres Afstand, vil kun den i Historien *ganske Ukyndige* nægte. At vor Tids Lovtalere stundum *synes* at have Ret, og at vi undertiden fristes til at tro dem, og anse selv vore *lyseste* Øieblikkes Syner for optisk Bedrag, reiser sig deraf, at de, og vi med dem forveksle Tidsalderens *store Mænd* med Tidsalderen selv, da det dog netop er *dennes Usselhed*, som fra *enhver* Synspunkt gør *Hine store*. Vi kalde jo dog ikke den Nat *lys*, i hvilken enkelte Stier tindre, om de end ere nok saa klare, men tilstaa villig Navnet til den, hvori utallige Smaalys fylde Himmelrummet, om end ikke eet udmærker sig for de andre i Glands.

Undgaa vi nu hin Forveksling, beskue vi Tids|[A:7](#)alderen *heel*, da maa vi vel i den se en af de store Katastrofer, hvori Tiden ligesom er væltet ud fra sin Bane, hvori Intet er fast, fordi Alt tumler sig, som drevet af Vilkaarets Furie. Snart gennemrystes vi af den følte Nøds sønderknusende Ak! og snart gennemfarer en unævnelig |[PS:5](#)Gysen os ved det glade Raseries vilde Jubelskrig. At disse overspændt dybe Toner ei meget længe *kunne* saaledes afløse hinanden, det indse vi vel Alle, men spørge vi nu: om de ville tabe sig i en lang, taus Gravsøvn, eller ved et Underværk opløse sig i en livlig, kraftfuld Strøbens dæmpede Lyd, da forvildes Runerne, og jo mere vi stirre, desmere sortner det for Øiet. *Saaledes* kunne vi ei blive staaende; men kan og vil vi ikke lade os tankeløse henskyllende med Vrimlen; kan og *tør* vi ikke staa som uvirksomme Tilskuere, medens Tiderne lide, og Billedets Træk udslettes alt mere og mere, da nødes vi vel til at søge en Kreds, hvor Øiet kan styrkes og frydfuldt bevæges, hvorfra vi kunne oplivede |[A:8](#)vende tilbage, og gribe ind i vor Tidsalder med et Mod og en Tillid, som om det Svundne kunde |[US:377](#)genfødes. Held os, at vi fødtes i *Nord*, det alvorlige Livs og den klippefaste Krafts jordiske Fædreland! Dobbelt Held os, at

Nordens kraftige Old afprægede sig saa dybt og uudsletteligt, da den svandt! Tredobbelt Held os, at *Islands* det brede

... bølgende Hav freded om Oldtidens Aand;

at den fromme men vankundige Iver ei mægtede at bortrive hine herlige Mindesmærker fra Islands Arnesteder, trindt hvilke de som Husguder leirede sig; at Tidernes dorske Vanart ei begrov dem i evig Glemsel, og at endelig selv *Luen* skilte sig ærbødigt og vovede ei at fortære de hellige Levninger!!!

Dog, der ligge de, hyllede af Støv, sete af Faa, forstaaede af Færre! Tidlig vendte mit for Nutiden gruende Øie sig længselsfuldt, ahnende mod dem, og fra den første Time det begyndte at |A:9 oplades for Aanden i de dunkle Kvad og vanhældede Sagn, var det mit *eneste* Ønske at kunne dele Synet med mine Landsmænd; thi det var jo og *deres* Fædre og *deres* Fædreguder, blandt hvilke jeg vandrede, som jeg beskuede med den hellige Lyst; ogsaa De maatte (saa mente jeg) føle sig trængte af den samme Gru til stundum at søge et Fristed, og hvor var et skønnere end i Fædres Kæmpekreds!

Naar jeg derimod troede at se Nutiden hærde sig mod ethvert Indtryk, det næste Øieblikks Vindpust ei kunde henveire, og hurtig vende sig bort fra hvert Syn, der ei var dens eget Billede, var jeg nær ved at fortvivle; men hint Ønske blev *Trang*; vilde jeg friste mer end Plantens Liv, da maatte jeg træde i Kamp mod alle Hindringer, lukke Øiet for alle Hensyn. Jeg gjorde det, og nys aabnede jeg min Bane ved at fremstille det vældige *Asalivs* |PS:6 Omrids. Ei var mit Maal at hidlokke Mængdens Øine, eller kildre dens Ører ved kælne Toner; men at vække den indre Sands, hvor den fandtes, |A:10 og for den henpege paa gamle Nordens Storhed. Om jeg naaede Maalet, ved jeg ikke, men kun under den Betingelse er det, jeg her *kan* indbyde mine Landsmænd til at gøre det muligt for mig, i en fortløbende Række at fremstille de betydningsfuldeste Optrin af *Nordens Helteliv*, fra den Time, da *Asamanden* Odin inddrog i Nord, indtil den Stund, da *Palnatoke* stræbte for |US:378 gæves i *Jomsborg* at fængsle den flygtende Kraft og reise et unedbrydeligt Tempel for de styrte Aser¹.

Snorro og *Saxo*; de navnløse Skjalde, |A:11 hvis sørgelige Kvad om Odins Ætmænd: *Volsunger* og *Niflunger*, ei omsonst knytte sig til Kvadene om de rige Guders Kamp; og Hine, som i Sagaerne gemte Kæmpernes Navne og Idrætter, kaarede jeg til mine Ledsagere, og de ville vist ei forlade den Søn, der med al sin Styrke hænger sig ved dem. Villigen lader jeg mig af Bedrifternes særegne Vilkaar tvinge til: nu i den konstfri, trohjertige Sagastil at fremtælle de gamle Sagn; nu igen at stræbe i bundne Stave op mod den dramatiske

Form, og saaledes drage de Optrin, hvori Betydningen mest klarlig kan skues, nærmere hen for Øiet.

Hvem som, ogsaa kun løselig, kender *Tirfing*: Dværgeres farlige, aftvungne Gave, Hjalmar's Bane, det underlige Sværd, som den rasende *Hervor* udrev af Høien og de Dødes Vold, skønt hun vidste, at det *maatte* udlette hendes Æt; hvem som hørte een Lyd af Jettekvinders *Grottesang*, da |A:12|de mole *Guld* og *Død* til Frode; hvem der saa eet Glimt af *Asbjørn Prude*, *Amlenth*, *Helge* og *Sigurd* og *Brynhild*, *Stærkodder*, *Rolf Krake*, *Gorm* hin *Gamle* og de andre saare mange Vældige der møde og omringe os ved hvert Skridt i gamle Nord; han ved at her er *Noget*, *Fremstilling* og *Syn* værdigt. Hvem som kender min Udsigt over Gudelivet, ham behøver jeg ei at sige, fra hvilken Synspunkt jeg *maa* beskue Heltenes Kamp mod hinanden og mod *Jordens* Jetter, og her kan da ingen *Skuffelse* finde Sted; thi Man *kan* vide, hvad Man *bør* vente.

Maatte det nu undes mig at vandre den Bane, mit Væsen kaarede, og at vandre den værdelig, da turde jeg ved min Nedstigen i Graven sige: jeg har *levet*. Vilde de Mænd, som den hæderlige *Arnas* bød at genreise det flygtede Nord i dets her|US:379|lige Minder, huske og aldrig *mere* glemme, *hvis* Stol de klæde, og hvilket *ypperligt* Hverv |A:13|dem blev givet; da skulle, *hvis* *Dagen* engang atter oprinder, vore Ætmænd se, *hvortil* det var at Maanens borgede Skin i *Natten* henviste.

Til Slutning et Par Ord til dem, om Nogen findes, som denne min Indbydelse ei er uvelkommen !

Hefterne udkomme til ubestemte Tider og blive mange, dersom mine Aar blive det, og *uovervindelige* Hindringer ei møde; men hvert Hefte skal blive et Heelt for sig, saavidt Led kunne siges at være hele, og de *tvende* næste Maaneder efter Modtagelsen af et saadant, staa aabne til Opsigelse af Subskriptionen².

|A:14|Saalænge det kun er i Midnattens tause Timer jeg kan snige mig til Norden, naar jeg vil være der heel, maa Gangen blive seen; men sat cito si sat bene.

fremstille i dramatisk Form, for der, og i Fremstillingen af Gudelivet at have de to Punkter faste, mellem hvilke jeg maa bevæge mig. Jeg anmærker det her, for at være aldeles uskyldig, hvis Nogen skulde faa den daarlige Tro, at jeg, i hint *Optrin*, har villet give et Sidestykke eller Modestykke til en *Oehlenschlägers* mig end ukendte *Drama*.

2

Her i Byen subscriberes hos Hr. Hofboghandler Schubothe paa Børsen.